

Projecte “El barri educa”

Comissió d'educació del barri de Son Gotleu

Com que no sabien que era impossible, ho varen fer

RESUM

El barri de Son Gotleu de Palma està situat a la zona nord de l'eixample de la ciutat. Antigament, era una zona dedicada a l'agricultura, fins que a l'època de l'explosió del turisme es va convertir en una zona on vivia la mà d'obra que va rebre l'illa amb la immigració de treballadors de la Península. Aquest procés continua avui en dia i, en comptes de millorar, ha empitjorat. Els edificis s'han degradat amb el pas del temps i, a causa del baix preu de l'habitatge, han estat ocupats majoritàriament per un col·lectiu immigrant (sobretot, africans i marroquins) amb molt pocs recursos. S'ha convertit en un gueto en què sovint es manifesten conflictes socials i del qual la resta de Palma té una visió molt negativa.

Per entendre el sentit del projecte El barri educa i la seva gènesi, hem d'entendre la manera com s'origina la Comissió d'Educació i quin és el seu precursor, la Plataforma d'Entitats i Serveis de Son Gotleu, que enguany celebra el desè aniversari.

RESUMEN

El barrio de Son Gotleu de Palma está situado en la zona norte del ensanche de la ciudad. Antiguamente era una zona dedicada a la agricultura y lo fué hasta la época de la explosión del turismo, en que se convirtió en una zona donde vivía la mano de obra que recibió la isla debido a la inmigración de trabajadores la Península. Este proceso continúa hoy en día y, lejos de mejorar, ha empeorado: los edificios se han ido degradando con el paso del tiempo y, dado el bajo precio de la vivienda, han sido ocupados mayoritariamente por un colectivo inmigrante (sobre todo africanos y marroquíes) con muy pocos recursos, llegando a convertirse en un gueto en el que a menudo se dan conflictos sociales y del que el resto de Palma tiene una visión muy negativa.

Para entender el sentido del proyecto El barri educa y su génesis, es necesario entender cómo se origina la Comissió d'Educació y cuál es su precursor, la Plataforma d'Entitats i Serveis de Son Gotleu, que este año celebra su décimo aniversario.

INTRODUCCIÓ

El barri de Son Gotleu de Palma està situat a la zona nord de l'eixample de la ciutat. Antigament, era una zona dedicada a l'agricultura, fins que a l'època de l'explosió del turisme es va convertir en una zona on vivia la mà d'obra que va rebre l'illa amb la immigració de treballadors la Península.

Com passà als altres barris de Palma que varen rebre aquest tipus de població, i com comenta Carles Vecina en el seu estudi sobre Son Gotleu, es va produir una segregació residencial a causa de la forta demanda d'habitatge. Els barris que s'hi varen adaptar es caracteritzaven per la manca de recursos i les edificacions d'una qualitat dubtosa.

En poc temps, el barri va ser massa petit, i per mor de la manca d'infraestructures no responia a les necessitats de la població resident. A aquest fet s'hi afegeix l'augment de la delinqüència juvenil al

barri, que provoca que aquelles persones que no poden assumir la situació l'abandonin i es mudin a altres indrets de la ciutat.

Aquest procés continua avui en dia i, en comptes de millorar, ha empitjorat. Els edificis s'han degradat amb el pas del temps i, a causa del preu baix de l'habitatge, han estat ocupats majoritàriament per un col·lectiu immigrant (sobretot, africans i marroquins) que té molts pocs recursos. Son Gotleu s'ha convertit en un gueto on sovint hi ha conflictes socials i del qual la resta de Palma té una visió molt negativa.

Per entendre el sentit del projecte El barri educa i la seva gènesi, hem d'entendre la manera com s'origina la Comissió d'Educació i quin és el seu precursor, la Plataforma d'Entitats i Serveis de Son Gotleu, que enguany celebra el desè aniversari.

Una vegada que ha estat explicada la realitat del barri, és bo d'entendre que ara fa deu anys, per mor de la situació en què es trobava, es varen reunir els representants de diverses entitats i serveis del barri en resposta a la iniciativa del centre de salut, els educadors dels Serveis Socials i la parròquia Corpus Christi, per fixar uns objectius comuns d'actuació. Havien de resoldre els problemes que es plantejaven i que encara ara existeixen: millorar el barri i la qualitat de vida, i reduir-hi els conflictes socials.

Per assolir aquests objectius era necessari treballar en xarxa amb totes les entitats que intervien en el barri d'una manera o una altra per analitzar la situació real, cobrir necessitats bàsiques i crear sinèrgies.

Aleshores, es posaren en marxa diverses iniciatives comunitàries, com les classes per a immigrants o l'escola d'estiu de Son Gotleu.

Amb el temps, i amb la intenció de dinamitzar les actuacions i optimitzar-les, es creen diverses comissions al si de la plataforma.

Un dels fruits d'aquests anys intensos de feina ha estat la creació de la Comissió d'Educació, que fa tres anys que creix i que a dia d'avui està formada pels centres d'educació infantil i primària Es Pont, Corpus Christi, Gabriel Vallseca, Joan Capó, Mater Misericordiae i l'IES Josep Sureda i Blanes, i per un tècnic socioeducatiu responsable del programa Escoles Obertes, de la Regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Palma. Tots aquests centres educatius tenen punts comuns i diferències i han seguit camins diferents fins arribar a formar part activa d'aquesta comissió.

CC CORPUS CHRISTI

El nostre col·legi està situat a la ciutat de Palma, a un barri de la perifèria, Son Gotleu, la població del qual sempre ha estat treballadora.

Va ser inaugurat el setembre de l'any 1967 amb l'objectiu de complir dues funcions: parròquia i escola, ja que en el mateix edifici eren ateses la necessitat educativa i la religiosa. Aquell any, al barri

solament hi havia un col·legi per atendre l'educació d'una població creixent. A conseqüència del boom turístic a Espanya i Mallorca, moltes persones de la Península, sobretot del sud i de l'est, vengueren a l'illa a treballar en el sector de la construcció i aquí varen formar la família. Per tant, aquest col·legi era molt necessari per atendre el gran nombre d'infants que naixien.

Ara la població resident ja no té els mateixos orígens. La majoria són africans, sud-americans, marroquins, xinesos, d'ètnia gitana, peninsulars, etc., però tots continuen sent gent obrera.

Nosaltres, els professors, continuem treballant amb la mateixa il·lusió i per les mateixes metes:

- convertir els nins en persones responsables i íntegres que vulguin un món millor, més lliure, més pacífic i més cooperatiu
- convertir els nins en persones competents, que sàpiguen sortir-se'n i adaptar-se a la societat que els toqui viure
- que els nins siguin persones tolerants, que sàpiguen rebre un món tan canviant com el que tenim i acceptar-lo

En conclusió, nins que cerquin la felicitat i l'ofereixin. Actualment, tenim 246 alumnes matriculats, repartits en nou aules, cada una de les quals n'acull una mitjana de vint-i-set.

Fa quinze anys que treballam amb l'AMPA Gaspar Hauser per integrar nins autistes, i en aquests moments al nostre centre hi ha sis alumnes autistes que s'integren en aules d'educació infantil, 2n i 4t d'educació primària.

A més, donam suport especial als alumnes que tenen dificultats per seguir el currículum (necessitats educatives especials). Per fer-ho, comptam amb dues professores que els ajuden tant dins l'aula com a fora, segons quines siguin les seves necessitats, i cada setmana rebem la visita d'una psicopedagoga de la Conselleria.

El nostre col·legi està adscrit al centre escolar Sant Josep Obrer, on els nostres alumnes completen els estudis fins que van a la Universitat o trien altres opcions.

CEIP ES PONT

[...] *golpe a golpe*
verso a verso [...]
 Antonio Machado

Des que el centre va ser constituït com a col·legi d'educació infantil i primària, el curs 1988-89, les nostres actuacions han estat guiades per un objectiu prioritari: dotar de sentit tot el que fem a les aules i a fora.

Com ho fem? Creiem en les possibilitats del nostre alumnat; partim de les seves propostes; empram el diàleg com a instrument i com a camí, com a bosc on perdre'ns i trobar-nos. Ho fem provocant la

curiositat i, sobretot, donant importància a la mirada com a portadora de confiança, afecte i orgull per als nostre alumnes, com a transmissora i acollidora d'emocions.

Sovint parlem del nostre recorregut emprant la metàfora del viatge, i el nostre sempre ha estat un viatge compartit, perquè no hem anat tots sols. Hem tingut —i continuam necessitant— guies i des del principi hem procurat que els alumnes, famílies i docents s'implicassin en l'itinerari.

Aquests vint-i-cinc anys, moltes persones que en un moment o un altre han participat en aquest procés han fet possible que la nostra escola sigui com és ara.

Què en volem destacar ? Quins són els nostres trets distintius ?

Som sobretot una escola participativa i democràtica, aspectes que es tradueixen en la participació de l'alumnat —en la gestió de l'alumnat a través de les tutories col·lectives i les reunions de delegats, del temps de pati amb els tallers conduïts per l'alumnat i els jocs de pati— i de les famílies —amb l'AMIPA i l'Escola de Famílies. Som també una escola compromesa pedagògicament i socialment, i any rere any hem tirat endavant programes d'innovació (immersió lingüística, projectes de treball, Filosofia 3-18, Pla de modernització educativa Xarxipèlag 2.0, tallers intracicles, projecte de foment de la lectura, projecte de biblioteca escolar, programa ecoambiental, hort escolar, projecte de millora de la convivència a través de les pràctiques restauratives, etc.). Hem fet activitats per projectar l'escola al barri, com ara participant, des del 2003, en la Plataforma d'Entitats i Serveis de Son Gotleu i en les relacions amb diferents organismes. El curs 2010-11, les escoles del barri i el tècnic socioeducatiu de l'Ajuntament decidim formar una comissió d'educació dins la plataforma amb l'objectiu de coordinar-nos més bé i unir forces i objectius.

Passa a passa, hem passat d'una preocupació i implicació centrada en els infants, a una preocupació i implicació amb les famílies i, per extensió natural, a una preocupació i implicació amb el barri.

En vint-i-cinc anys, hi ha hagut canvis que han afectat el barri i l'escola: la mundialització, amb una economia en crisi de cada vegada més globalitzada i generadora de diferències socials més grans; l'esforç per dissenyar polítiques democràtiques; una societat de consum estandarditzat; la valoració excessiva de l'èxit lligat al poder; els diners i l'aspecte físic; l'augment de la immigració i, per tant, afrontar el repte de la interculturalitat i els diferents tipus d'unitats familiars; la preocupació ecològica lligada al medi ambient i les malalties; la producció d'una gran quantitat d'informació i la necessitat de saber idiomes per poder accedir-hi; les noves tecnologies i la societat immersa en els mitjans de comunicació de masses; les noves maneres de relacionar-se, que conviuen amb una gran solitud i incomprensió; les incerteses socials i científiques; les desigualtats socials, etc.

Per això, és tan important treballar en xarxa, i tenir un projecte comú ens acosta i ens fa més forts per aconseguir millores. Nosaltres, com a comunitat educativa, pensam en els nostres infants, i això vol dir que ni volem ni podem ser unes institucions que visquin al marge del que passa fora de l'escola; no podem obviar els seus problemes, els de les famílies ni els del barri on viuen.

L'escola no és tan sols una institució on uns professionals transmetem coneixements als infants. Volem ser una escola democràtica que transmeti valors (de diàleg, convivència, benestar, inquietuds, coneixements, etc.) i formi ciutadans capaços de construir un futur millor. En aquests moments, som un grup de persones que fa molts anys que treballam plegats i en forma part tothom: famílies, alumnat i professionals. Tothom hi aporta idees i hores, i segueix el camí que consideram que està en la línia que esmenta Edgar Morin: un ensenyament educatiu.

No és fàcil. Ens agradaria arribar més bé al nostre alumnat; tenir més participació de les famílies; que a Son Gotleu s'aturassin els processos de degradació, perquè és on viu majoritàriament el nostre alumnat. Sempre sorgeixen problemes, però creiem en aquesta frase extreta de la banda sonora de la pel·lícula *Vides encruades*: «Si vols veure un arc de sant Martí, pensa que primer ha de ploure».

Com a escola, creiem que amb el que hem caminat hem assolit moltes metes, però encara ens queden camins per on transitar i estacions per arribar-hi. De vegades hem hagut de variar les nostres previsions, aturar-nos i marcar camins nous. Malgrat tot, aquesta aventura no s'ha acabat; conservam la il·lusió, l'esforç i el sentit de l'humor necessari per fer que el dia a dia de l'escola sigui un paisatge per explorar i compartir.

L'experiència de deu anys de plataforma i de la Comissió d'Educació que en forma part ens permet estar orgullosos de la feina que hem fet en xarxa. Son Gotleu és vist i se'n parla d'una altra manera; hem aconseguit moltes coses en el barri, però ens queda molt de camí per fer.

CEIP GABRIEL VALLSECA

Ara fa sis anys, el CEIP Gabriel Vallseca va entrar a formar part de la Plataforma de Son Gotleu. Aquest primer contacte i la realitat diària, amb un percentatge real de població immigrant de quasi el 70%, ens varen fer conscients de la necessitat d'intervenir en un nivell educatiu que havia de traspasar les fronteres del propi centre, i de centrar els esforços a millorar les condicions de vida i les expectatives dels nostres alumnes i les seves famílies, però també les d'aquelles persones amb les quals es relacionaven al barri.

Al nostre centre, en ben poc temps vàrem viure un procés de canvi que va ho capgirar tot: maneres de fer, relacionar-nos, dissenyar estratègies d'actuació. Enfocament globalitzador, aprenentatge cooperatiu, tallers, grups interactius, tertúlies dialògiques, projectes ARCE, Comenius, Seccions Europees, programa de gestió de la convivència, cercles restauratius i el nostre suport a qualsevol iniciativa d'innovació pedagògica a les aules han estat les eines del canvi.

El claustre va viure una fase de somnis espontània en què tots els membres vàrem fer aportacions. Penjàrem per l'escola els nostres somnis; uns somnis que ens conduïen indefectiblement a obrir la nostra escola al barri, a convertir-la en un espai d'acollida i un referent educacional no solament per als infants, sinó també per a tota la comunitat educativa. Aquests somnis ens empenyeren a crear un espai en el qual educar la ment, les mans i el cor d'una manera equilibrada, i a continuar somiant que una altra educació és possible.

Quan vàrem crear la Comissió d'Educació, vàrem trobar en la participació activa i el treball en xarxa una possibilitat real i efectiva d'arribar allà on nosaltres tots sols no podíem; la possibilitat de continuar un somni comú per a un barri que necessita un canvi profund i molta feina.

Si miram enrere, després de sis anys de canvis constants, destacaríem, per sobre de tots els canvis importants que hi ha hagut, la participació de les famílies: la seva relació amb el centre ha canviat radicalment i la sensació d'acolliment per part d'uns i d'altres és ben palpable. És un bon punt de partida per continuar lluitant per tots aquells objectius de millora que ens vàrem plantejar al seu moment i que necessitaven, i necessiten, un suport real i constant del barri per poder-los assolir.

Sabem que els canvis en educació són lents i difícils, però no hem perdut ni l'esperit de lluita ni la il·lusió que ens empeny a continuar.

CEIP JOAN CAPÓ

El CEIP Joan Capó, des de tot d'una que es formà la Plataforma d'Entitats i Serveis de Son Gotleu, va participar en totes les reunions, quan encara que no existien les comissions que es formarien uns quants anys després. El curs 2010-11, la inspectora Joana Lladó va proposar-me a mi, Cati Vadell Balaguer, com a directora del centre, ja que el director partia a ocupar la seva plaça. Amb bastant por, però amb molta il·lusió, vaig acceptar aquest nou repte i aquesta oportunitat per poder impulsar l'educació dels nostres infants i continuar-la.

Una gran sorpresa per a mi va ser quan em varen convocar a una reunió de la Comissió Educativa, ja que no sabia ni que existís. Quina alegria poder fer feina tots junts per als mateixos infants i per a la mateixa barriada! Reunió rere reunió ens vàrem conèixer i creàrem una forta relació de feina i amistat. Amb molta il·lusió, de cada vegada més forta i amb ganes de fer molta feina, vaig decidir plasmar la nostra feina en un projecte, que titulàrem «El barri educa». Va sorgir l'oportunitat de presentar-lo al certamen Acció Magistral i hi vàrem ser premiats. Quina empenta! Quines ganes de continuar endavant i fer moltes coses per a la que ja consideram que és la nostra barriada i per als nostres infants, com també per a les nostres famílies, de cada vegada més pròximes a nosaltres, al centre, i implicades en l'educació dels infants. A poc a poc, la feina té resultats, que encara no són gaire visibles, però sí respirables; és a dir, s'hi respira un aire molt més amigable, de bones relacions i d'estimació envers el barri.

Aquests darrers anys, la nostra escola ha tengut molts de canvis, sempre positius, i un dels més importants és la bona convivència entre tota la comunitat i la població del barri. Començant per les relacions entre els infants, passant per les de mestres-infants i, molt important, el gran canvi: l'acostament de les famílies a l'escola. El canvi de veure l'escola com una part d'ajuda per a l'educació dels infants i no com un atac contra la feina mal feta que puguin fer les famílies.

Avui en dia el que pretenem a les nostres escoles és que els infants creixin com a persones integrals, membres d'una societat de la qual ells són una part important i que ho facin essent tan feliços com sigui possible.

IES JOSEP SUREDA I BLANES

El nombre total d'alumnes fluctua entorn dels 780, distribuïts entre els nivells d'ESO (al voltant de 300 a 1r i 2n), batxillerat, PQPI, Forneria i la família agrària.

L'alumnat té un perfil molt heterogeni, fet que és especialment rellevant a secundària. Dins una mateixa classe poden coincidir nivells de competència curricular molt diferents entre l'alumnat, que són atribuïbles a causes diverses: les actituds, l'entorn sociofamiliar, les capacitats intel·lectuals, la personalitat, els hàbits d'estudi, el clima familiar, etc. A aquesta diversitat natural, cal afegir-hi l'arribada massiva d'alumnat nouvingut procedent d'altres països i cultures, i sovint amb un desconeixement absolut de les nostres llengües oficials.

L'heterogeneïtat de l'alumnat ens obliga a revisar constantment la nostra metodologia i augmentar la coordinació docent per fer les adaptacions adients per atendre les necessitats educatives de cada un dels alumnes en un mateix grup classe.

Al nostre institut tenen una especial influència algunes circumstàncies sobre les quals cal que centrem els esforços: els hàbits d'estudi dels alumnes, els quals han de ser conscients de la importància de l'esforç que requereix estudiar, i la col·laboració amb els pares i mares, amb els quals cal crear canals de comunicació eficients per aconseguir que s'impliquin en el procés educatiu dels fills i millorin les expectatives acadèmiques. En aquest sentit, comptar amb una APIMA activa i motivada com la que tenim és fonamental per generalitzar la implicació que bastants pares i mares ja demostren que tenen en l'educació dels fills.

Crear un bon clima escolar i unes directrius pedagògiques adequades és l'eix fonamental per millorar el rendiment escolar. Així mateix, cal destacar la rellevància que té, per crear aquest clima escolar, una oferta de serveis i activitats extraescolars que faciliti la identificació de l'alumnat del centre amb un lloc de formació.

Els trets d'identitat que volem que ens defineixin són:

- Ser un centre públic i aconfessional que pretén formar, a través de l'acció docent, persones educades en valors democràtics que s'integrin en la societat a partir del màxim desenvolupament de la personalitat i les capacitats físiques i intel·lectuals.
- Promoure els valors necessaris per formar ciutadans responsables i participatius: tolerància i pluralisme ideològic; solidaritat, com a manera de compensar les desigualtats i la discriminació; coeducació, com a procés per eliminar les discriminacions envers la dona; cooperació, a més de l'esperit de superació personal, com a manera de treballar la competitivitat entre uns i altres; i respecte pel medi ambient i l'entorn, com a manera de respecte envers un mateix i els altres.
- Ésser, com a institució, sensibles als esdeveniments socials i culturals, i fomentar en l'alumnat reflexions, accions i actuacions que els creïn vincles amb la societat que els envolta.

- Usar la llengua catalana com a llengua vehicular de comunicació interna i majoritària d'ensenyament, tot i cercar l'assoliment d'una bona competència lingüística de les dues llengües oficials de la comunitat autònoma i ser sensibles a les característiques de l'alumnat nouvingut d'altres països.
- Fomentar la defensa i el coneixement del patrimoni de la nostra comunitat.
- Seguir una línia metodològica caracteritzada per:
 - Educar en funció de les capacitats de les persones; atendre les seves particularitats individuals i culturals.
 - Basar el procés d'ensenyament i aprenentatge en una metodologia activa, que parteixi dels coneixements inicials de l'alumnat i que el faci partícip de tot el procés.
 - Cal ensenyar a pensar i, per tant, fomentar la curiositat, l'hàbit de lectura, i aplicar les estratègies necessàries per recollir informació i aconseguir formar persones crítiques i lliures.
 - Fomentar el treball cooperatiu entre els departaments didàctics i equips docents per unificar criteris metodològics i hàbits de convivència i estudi per a cada nivell.
 - Donar una visió integradora del saber potenciant plantejaments globalitzadors.
 - Oferir uns ensenyaments actualitzats i preparar els estudiants en les noves tecnologies de la informació i la comunicació perquè puguin afrontar amb garanties d'èxit un futur laboral.
 - Fomentar la participació de tots els estaments (professorat, pares i mares i alumnat) de la comunitat educativa en la tasca de respectar i dur a la pràctica aquests trets d'identitat, a partir d'un model de gestió transparent.

Col·laboració amb altres centres i institucions del barri

Des del curs 2010-11, el nostre centre participa en la Comissió Educativa (sorgida de la Plataforma d'Entitats i Serveis del barri de Son Gotleu). És un grup format per representants de tots els centres educatius de la zona i té la finalitat de coordinar activitats comunes amb l'alumnat per arribar a les famílies i, així, enfortir la idea de pertànyer a una mateixa comunitat.

Cada curs, en la planificació anual del grup de treball, establim objectius i activitats conjuntes per facilitar el contacte entre l'alumnat i el professorat dels centres, ja siguin activitats acadèmiques o lúdiques.

La idea és que tots els membres de la comunitat educativa visquin aquesta participació d'una manera enriquidora per a la seva formació, ja sigui com a professionals de l'educació o com a estudiants que es formen com a persones en el seu entorn més pròxim. L'esperit de col·laboració, de respecte als altres i d'intercanvi d'experiències és el principal motor de la nostra feina.

Si cada curs aconseguim consolidar un objectiu, encara que pugui semblar humil, haurem fet una gran passa en les nostres expectatives com a grup de treball i com a centres educatius.

L'ORGANITZACIÓ MATER MISERICORDIAE

El Centre Ocupacional Isla participa en les activitats de la Plataforma d'Entitats i Serveis de Son Gotleu des de fa alguns anys. El centre ocupacional forma part de l'organització Mater Misericordiae, entitat que des de l'any 1964 treballa per la integració de les persones amb discapacitat.

La nostra participació en la Plataforma d'Entitats i Serveis ha evolucionat al llarg dels anys. Al començament, era esporàdica, però progressivament la vàrem intensificar. Al voltant del 2010, vàrem començar a participar-hi més activament: assistíem a les reunions i col·laboràvem en aquelles activitats que podíem i que trobàvem que aportaven quelcom significatiu per als nostres usuaris. El 2012, els grups d'educació especial de transició a la vida adulta-inserció laboral, juntament amb Isla, s'incorporaren al projecte El barri educa.

La nostra participació persegueix clarament la inclusió social de les persones amb discapacitat i la seva autodeterminació. No podem parlar d'autonomia si les persones amb discapacitat no participen activament en el seu entorn, que, en aquest cas, és Son Gotleu. D'aquesta manera, avançam una passa en el camí de la normalització, i la millor manera de fer-ho és participar en la vida i les oportunitats que ens ofereix el nostre barri.

Des que col·laboram en aquest projecte que uneix totes les entitats del barri de Son Gotleu hem aconseguit:

- Que les persones amb discapacitat puguin expressar, com qualsevol altre ciutadà, quin barri volen.
- Transformar en una oportunitat creativa allò que és un problema. De fet, hem compost una cançó conjunta amb el barri i per al barri, i hem aprofitat aquesta activitat per aprendre a enregistrar en vídeo, reflexionar sobre el barri i per expressar la nostra visió al respecte.
- Mirar més enllà dels nostres problemes personals i entorn immediat per conscienciar-nos de les problemàtiques del barri.
- Treballar els nostres valors i responsabilitats com a persones.
- Transmetre la nostra filosofia de reutilització i respecte al medi ambient fora del servei.
- Canvis, molts i bons: més implicació de l'entitat en el barri; una visió més oberta i clara del nostre barri i del que volem; millora de l'autonomia dels nostres usuaris; més visibilitat i sensibilització dels veïns del barri respecte de la discapacitat, i moltes oportunitats de creixement com a persones i com a grup.

CONCLUSIÓ

Totes aquestes realitats tan diferents i alhora tan comunes en la seva visió de l'educació varen donar vida a la Comissió d'Educació, que vàrem crear per la necessitat de coordinar d'una manera

més efectiva les actuacions que duïen a terme els centres educatius i amb la intenció de proposar objectius nous per millorar el barri des dels propis infants i les famílies, i com a institució immersa a Son Gotleu i que aprofita els recursos propis per educar.

A la primera fase, la comissió estava formada pels centres públics de la zona i el tècnic de l'Ajuntament, encara que tenia contacte amb els altres centres, que, a través de les reunions periòdiques amb la plataforma, participaven en les activitats dissenyades. El segon any de funcionament de la comissió, els centres concertats de la zona passaren a formar part activa de les reunions que es feien periòdicament i a participar no solament en les activitats dissenyades, sinó que també dissenyaven objectius i actuacions i els desenvolupaven.

És en aquesta primera fase que dissenyarem els objectius, línies d'actuació, metodologia, coordinació i tots els mecanismes necessaris per dur endavant un projecte amb continuïtat indefinida, que es nodreix dels seus propis objectius i que en crea de nous cada any, sense oblidar els anteriors ni deixar-los de treballar.

El títol que posarem al projecte va ser «El barri educa, eduquem el barri, eduquem amb el barri». Creiem que és ben significatiu i que explica clarament l'objectiu primordial del projecte: utilitzar el barri com a eina educativa primordial i potenciar el treball en xarxa.

«El barri educa» va sorgir com a projecte per convertir Son Gotleu en un espai educador per als infants i joves, i, per tant, necessita que tots els serveis, gent i sectors del barri s'hi impliquin i hi col·laborin. Va sorgir de la necessitat de recuperar per a Son Gotleu l'aspecte positiu de barri digne on puguin conviure els nostres alumnes i les seves famílies. El projecte vol que el barri sigui un lloc viu i saludable que ajudi els infants a créixer, que sigui un model de vida solidària i participativa.

Per la Comissió d'Educació, el paper educatiu de les escoles no pot ser solament cap a dins. No podem ser unes institucions que visquin al marge del que passa fora de l'escola; no podem obviar els problemes personals dels nostres infants, els de les famílies o els del barri on viuen. L'escola no és tan sols una institució on uns professionals transmetem coneixements als infants, sinó que han de ser escoles democràtiques que transmetin valors de diàleg, convivència, benestar, inquietuds, coneixements, etc., i que formin ciutadans capaços de construir un futur millor.

Entenem la ciutat i el barri com un organisme viu, com un ecosistema en què cada part té un paper important en la vida dels altres, en què s'estableixen xarxes de col·laboració i relacions que són capaces de millorar la vida de tota la comunitat i la convivència.

L'escola, per tant, solament és una part en l'educació dels infants, ja que la família, les institucions i el barri són elements indispensables per aconseguir-la realment. Per tant, el nostre és un projecte global que vol implicar tots els agents del barri: escoles i institut, veïns, associacions, comerciants, gent gran, joves i casals de joves, policia, centre de salut, serveis socials, artistes, Conselleria d'Educació, regidories de l'Ajuntament de Palma (Educació, Benestar, Infraestructures, Manteniment, Cultura, Esports i Joventut, EMAYA).

El primer any de vida del projecte, la comissió va triar com a objectiu per al curs 2011-12 la primera característica de les dotze que, segons el projecte Ciutats saludables a Europa, de l'Organització Mundial de la Salut, defineixen les ciutats saludables: una ciutat ha d'esforçar-se per facilitar un entorn d'alta qualitat, net i segur. Per tant, l'objectiu va ser aconseguir que el barri fos més saludable; la netedat i tenir cura de tot el que és comunitari havia de ser un valor que tothom havia de recuperar i mantenir i que alhora pogués millorar-hi la convivència, és a dir, un exemple i model per als nostres infants i també per a tots els ciutadans.

Una vegada que haguérem definit la idea principal, establírem una metodologia, uns objectius i activitats per desenvolupar-los durant el curs escolar, juntament amb la plataforma.

Metodologia

- Treballar en xarxa
- Establir un espai de reunió de dues hores mensuals, d'octubre a juny, que fos a tots centres d'una manera rotatòria
- Identificar necessitats i objectius comuns i prioritzar-los segons el grau d'importància
- Dissenyar un projecte compartit amb un centre d'interès concret
- Establir canals de comunicació eficaços per poder treballar en xarxa i facilitar l'accés a la informació
- Dissenyar un calendari d'accions i activitats obertes i flexibles als canvis del context
- Fer un seguiment i avaluació de les activitats (fitxa d'avaluació de l'activitat)
- Fer arribar la informació a les entitats, serveis, plataforma i a la població en general (difusió)
- Cercar maneres i estratègies per fer visible el projecte i augmentar la seva repercussió social en l'entorn
- Intentar formalitzar d'una manera institucional la comissió i els projectes que crei
- Cercar tot tipus de recursos per implementar les accions i activitats del projecte

Objectiu general

Millorar el procés socioeducatiu de la població infantil i juvenil del barri de Son Gotleu de Palma i prevenir conductes de risc a través d'un projecte educatiu col·lectiu, coordinat i compartit entre tots els centres i agents educatius del territori. La finalitat és disposar de condicions d'igualtat, convivència i cohesió social a través de la promoció de la participació i la coresponsabilitat de les famílies en un barri on hi ha una conflictivitat social elevada. Millorar la imatge del barri i el comportament cívic de les persones a partir dels bons hàbits saludables i de tots els que propicien la convivència.

Objectius específics

1. Involucrar els més joves perquè se sentin seu el barri i siguin capaços de cuidar-lo i de ser els impulsors d'aquesta atenció
2. Promoure accions conjuntes, coordinades des dels centres educatius, que impliquin la participació activa de l'alumnat respecte de l'objectiu general

3. Planificar i coordinar les accions continuades, i cercar, inicialment entre els membres de la comissió educativa, les estratègies més adients
4. Fer arribar aquesta idea a tota la comunitat del barri, perquè en sigui conscient i pugui implicar-s'hi activament
5. Que el projecte i totes les accions tinguin transcendència mediàtica, per validar-los i perquè tinguin èxit
6. Demanar ajuda, suport i col·laboració als caps de les àrees que puguin tenir responsabilitat en l'àrea de manteniment i neteja del barri
7. Obrir aquest projecte a la participació: demanar col·laboració i implicació als serveis del barri (tant als que pertanyen a la Conselleria d'Educació com a l'Ajuntament), associacions i entitats, i a la població en general
8. Identificar les necessitats socioeducatives de l'alumnat, de les famílies i població del barri de Son Gotleu i diagnosticar-les
9. Tirar endavant accions i activitats socioeducatives conjuntes que tinguin transcendència en la millora de la convivència i l'entorn, i que alhora serveixin per prevenir conductes de risc
10. Millorar la informació i comunicació entre els centres educatius, famílies i barri
11. Facilitar a l'alumnat i a les seves famílies activitats en els centres educatius que potenciïn la seva participació i implicació en el procés d'aprenentatge col·lectiu
12. Convertir els centres educatius en espais de trobada i debat sobre les necessitats de les famílies, dels alumnes i docents per potenciar el sentiment de pertinença de l'alumnat i les seves famílies a la comunitat educativa i al seu entorn, i implicar-los en la coresponsabilitat de tenir-ne cura
13. Educar l'alumnat i les seves famílies perquè entenguin el barri com un organisme viu, un ecosistema en què cada part és important en la vida dels altres i en què s'estableixen xarxes de col·laboració i relacions que poden millorar la vida i convivència de tota la comunitat.

Les activitats que vàrem dur a terme el primer any les classificarem en: activitats comunes a tots els centres educatius i activitats específiques de cada centre.

Activitats comunes a tots els centres

- Elaborar i publicar una guia de recursos i activitats del barri
- Escenificar una activitat de teatre de barri, titulada *Cívic Món* (21 de desembre de 2011)
- Diada reivindicativa dels centres escolars sobre el civisme i la neteja del barri amb els serveis de la policia local i l'empresa municipal de neteja dels carrers EMAYA

- Establir un sistema de circulars d'icones unificades entre els centres escolars per facilitar la comunicació amb les famílies
- Mercat del llibre solidari. Diada de Sant Jordi, 23 d'abril de 2012
- Escola d'estiu de barri 2011 i 2012
- Cinquanta-set tallers de sensibilització sobre la recollida i selecció de residus a tots els grups classe dels centres educatius d'educació infantil, primària i secundària del barri, i també a les seves famílies
- Activitats informatives i itineraris del pas de primària a secundària
- Crear, de manera conjunta entre les escoles, una família de superherois que vigila i actua perquè el barri estigui net

Formació conjunta de les escoles sobre resolució de conflictes per posar en marxa un mateix programa i un centre de mediació a l'institut. Així mateix, els centres es formen, a través d'un Comenius Regio amb la ciutat de Hull, per aplicar pràctiques restauratives al barri juntament amb la policia i diverses entitats de la zona

Activitats específiques per centres

- Elaborar tríptics informatius sobre manteniment, assistència i neteja del barri
- «Art NET-BRUT»
- «Foto Net»
- Collage «Brut-Net»
- Ràdio escolar: «Son Got-net neteja el teu barri»
- Guia d'usos sobre la manera com s'ha de tenir cura dels cans
- Apadrinam la plaça de Joanot Colom

Reunions educatives familiars de tres, quatre i cinc anys. Taller de labor de retalls (*patchwork*) «Reciclem la roba». Taller d'aprendre a tenir cura dels cans. Excursions trimestrals en diumenge per a famílies. Mercat solidari de roba. Participació familiar en la diada ciclista de Palma. Tres sortides culturals familiars. Fundació Miró. Classes de català per a famílies. Xerrades informatives sobre els diferents programes que ofereix l'escola: el de filosofia, sobre la manera com aprenem a llegir i escriure. Curs de música per a famílies. Activitat intergeneracional (avis-nens) de lectura a l'escola.

- Tallers de sensibilització sobre neteja per a famílies
- Berenar cívic
- Gimcana «Net»
- Coneixem el barri
- Berenars sostenibles
- «M'agrada el meu barri net» (fotos)
- Apadrinam i netejam: «El nostre carrer»
- *Lipdub*
- Patrulles verdes
- Punt de reciclatge al barri
- Reciclam roba

- Tallers de literatura familiar
- Assemblees familiars
- Alfabetització de famílies
- Concurs de cartells «Volem un barri net»
- Fer els colors
- Xerrades sobre residus
- Exposició fotogràfica «M'agrada el barri»

El curs 2012-13 ens plantejarem el segon objectiu del projecte El barri educa, que és millorar la convivència al barri

Com ja hem explicat, els objectius no varien: tots incideixen a millorar les condicions al barri i a utilitzar-lo com a eina educativa, ja que el percebem com un espai educable.

Tampoc no deixam de banda els objectius d'un any per l'altre, sinó que són acumulatius. Per tant, continuam les activitats d'apadrinament del barri, la família de superherois de la neteja —que enguany, a més, es converteix en la de superherois de la convivència—, el reciclatge al centre i a les llars, i el reciclatge de roba.

Les activitats comunes que hem dut a terme el curs 2012-13 han estat:

- Formació en cercles restauratius i aplicació en els centres, amb les famílies i en el barri. Activitat duta a terme conjuntament amb la policia local
- Cantata intercentres. Hem creat una coral amb alumnes de tots els centres educatius i a final de curs han fet una representació per a tot el barri a la plaça d'Orson Wells
- Voluntaris de control del trànsit. Els pares, en col·laboració amb la policia, han rebut una formació específica per desenvolupar un projecte de voluntariat vial al barri al llarg de tot el curs
- Olimpíada esportiva amb alumnes de tots els centres educatius, que s'ha fet a la plaça d'Orson Wells per fomentar la participació del barri
- Celebració de la Diada de Sant Jordi
- Mercat del llibre solidari. Diada de Sant Jordi 2013
- Escola d'estiu de barri 2013
- Activitats informatives i itineraris del pas de primària a secundària
- Compondre i presentar la cançó de Son Gotleu
- Diada reivindicativa dels centres escolars sobre la convivència amb una manifestació al barri. Acompanyats pels serveis de policia local, la vàrem fer el Dia de la Pau
- Set tallers d'escola de salut per a famílies. Organitzats en col·laboració amb el centre de salut, l'EOEP, APIMA i Metges del Món. En total, hi assistiren 255 pares i mares
- Taller «La targeta sanitària, si no la tenc, què?»
- Taller «El centre de salut de Son Gotleu. Tenc un nin sa!»
- Taller «Si em crides no t'escolt. Comunicació familiar»
- Taller «Tenim unes dents i una pell sana»

- Taller «Prevenió d'accidents dins i fora de casa»
- Taller «Malalties més freqüents i primers auxilis»
- Taller «L'alimentació d'avui: menjam bé, menjam sa»

Les activitats específiques dels centres han estat les següents:

- Paraules favorites del barri
- Àvies a l'escola
- Activitats dinamo
- Ràdio
- Crear obres de pintura per treballar el concepte de convivència
- Escultura amb el tema de convivència
- Collage amb el tema de convivència
- Fotografies sobre el tema de convivència «Mi cámara y yo»
- Crear de vinyetes de còmic amb el tema de la convivència per fer-les arribar als veïns
- Sortides pel barri per conèixer-ne el petit comerç
- Pensament lliure
- Sortides pel barri per aprofitar-ne els recursos educatius
- Amb circulars, difondre al centre les activitats promogudes per les entitats del barri
- Grups interactius al parc
- Enregistrar un vídeo sobre tenir cura de l'entorn més proper
- Festes: xocolatades, rues, tallers familiars, bunyolada
- Classes de castellà i català per a pares
- Cançons del món
- Aprofitar l'aula d'informàtica per ensenyar a les famílies
- Repàs en grups interactius
- Tertúlies dialògiques
- Taller de labor de retalls (*pachwork*)
- Berenar a la plaça
- Futbol 7 per a famílies
- Coneixem les altres cultures
- Sortides culturals
- Excursions trimestrals en diumenge
- Taller de reparació de bicicletes i d'aprendre a colcar
- Patrulles verdes
- Punt de reciclatge al barri
- Reciclam roba, mercats de roba
- Tallers de literatura familiar
- Assemblees dominicals familiars
- Alfabetització de famílies
- Jornades de portes obertes al centres durant el curs escolar. Participació activa de les famílies en el disseny dels tallers i en el seu desenvolupament

Hores d'ara, la comissió continua dissenyant un projecte amb vista al curs 2013-14 per millorar els hàbits alimentaris de la població del barri.

Un proverbi hindú diu que «El fet de caminar tot sol potser et faci arribar més aviat, però caminar en companya et farà arribar més enfora». Aquesta és l'essència de la plataforma i de la comissió: el camí no és fàcil i els canvis són quasi imperceptibles, però també és cert que aquests alumnes d'avui seran adults el dia de demà i sabran que hi ha una altra manera de fer les coses. Tal vegada aleshores serà possible el nostre somni.